

**Karatay Sosyal Araştırmalar Dergisi, Sayı: 3, 2019 Güz,
ISSN: 2651-4605**

AKAROĞLU, Gülriz, DAĞ, N., BESREK, S., SELVİ, M. ve
ALTIPARMAK, Ő. (2019, Ekim), ‘‘Ebeveyn ocuk İletişiminde
Oyunun Rolü’’, *Karatay Sosyal Araştırmalar Dergisi*, S 3: 208-228.

Makale Geliş Tarihi: 27/09/2019

Makale Kabul Tarihi: 14/10/2019

EBEVEYN-ÇOCUK İLETİŞİMİNDE OYUNUN ROLÜ

Gülriz AKAROĞLU*

Nadire DAĞ**

Sema BESEREK***

Mahir SELVİ****

Őerife ALTIPARMAK*****

z

Bu alışmada, Türkiye’de 2002-2019 yılları arasında yayımlanmış olan ebeveyn-ocuk iletişiminde oyunun rolüne ilişkin araştırmaların, sistematik olarak incelenmesi amaçlanmıştır. alışmalar, ‘‘Google Akademik’’ veri tabanında, ‘‘anne-baba ve ocuk iletişimi’’ ve ‘‘ebeveyn-ocuk-oyun ilişkisi’’ anahtar kelimeleri kullanılarak taranmıştır. Tarama sonuçları, ‘‘Türkçe sayfalarda ara’’, ‘‘2002-2019 yılları’’, ‘‘Tam metin erişilebilenler’’, ‘‘Türkiye’de gerçekleştirilenler’’, ‘‘Nitel ve nicel araştırmalar’’, ‘‘Oyunun ocuk ile kurulan iletişime etkisi’’, ‘‘Anne-baba ve ocuk ilişkisi’’ ve ‘‘Ebeveyn-ocuk arasındaki iletişim’’ kriterleri kullanılarak sınırlandırılmıştır. Google Akademik’te yapılan tarama neticesinde; incelenen makalelerden 13’ doküman incelemesi, 10’u nitel araştırma, 10’u nicel araştırma ve 2’si hem nitel hem nicel araştırma olmak üzere konuyla ilişkili 35 makaleye ulaşılmıştır. alışmalar neticesinde; ‘‘anne ve babanın çocuğun zihin ve dil gelişimi üzerindeki etkisi’’, ‘‘oyunun, çocuğun dil gelişimindeki rolü’’, ‘‘anne-ocuk iletişimi’’,

* Dr. ÖĞr. Üyesi, KTO Karatay Üniversitesi Sağlık Bilimleri Yüksekokulu ocuk Gelişimi Bölümü, Konya, gulrizakaroglu@gmail.com, ORCID, 0000-0002-9940-9142.

** Yüksek Lisans Ğrencisi, KTO Karatay Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Anabilim Dalı, ndrdag@gmail.com, ORCID, 0000-0002-6331-2584.

*** Yüksek Lisans Ğrencisi, KTO Karatay Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Anabilim Dalı, semabeserekk@gmail.com, ORCID, 0000-0002-5972-0024.

**** Yüksek Lisans Ğrencisi, KTO Karatay Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Anabilim Dalı, mahirselvi.ms@gmail.com, ORCID, 0000-0001-8487-196X.

***** Yüksek Lisans Ğrencisi, KTO Karatay Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Anabilim Dalı, serifealtiparmak@hotmail.com, ORCID, 0000-0001-9176-9621.

“baba-çocuk iletişimi”, “iletişim aktörlerinin, ebeveyn-çocuk ilişkisindeki önemi” gibi olgular dikkat çeken unsurlar olmuştur. Bu bağlamda oyunun, ebeveyn çocuk iletişimini olumlu yönde etkilediği, çocuğun duygu ve düşüncelerini ifade edebilmesinde kolaylaştırıcı rol oynadığı görülmüştür. Bununla birlikte; kültürel farklılıkların, çocuğun iletişim becerilerini etkilediği ve anne baba tutumunun, çocuğun psikososyal ve dil gelişiminde etkili olduğu görülmüştür. Ayrıca “tutucu ebeveyn algısı”, “kısıtlayıcı ebeveyn modeli”, “sevgi eksikliği”, “aile rollerini yerine getirememe” gibi faktörlerin, çocuğun zihinsel ve dil gelişimini olumsuz yönde etkilediği tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Oyun, İletişim, Anne-Baba ve Çocuk İlişkisi, Ebeveyn-Çocuk-Oyun İlişkisi.

THE ROLE OF PLAYING GAME ON PARENT-CHILD COMMUNICATION

Abstract

In this study, it is aimed to systematically analyze the researches which are published between the years of 2002-2019 in Turkey about the role of game on the parent-child relationship. The researches were scanned by using the key words "parent-child communication", "the relationship between parent-child and game" on Google Scholar which is a database. The scanning results were restricted by using these criterias: "Search in Turkish websites", "the years of 2002-2019", "the ones which are totally accessible", "the ones which are performed in Turkey", "Quantitative and qualitative researches", "the effect of game on the relationships", "parent-child relationship". As a result of the scanning, 35 articles relating to the topic were found, and 13 of them were for analyzing the documents, 10 of them were about quantitative researches, other 10 articles were about qualitative researches, and 2 of them were about both quantitative and qualitative researches. "The effects of parents on child development", "the role of game on child's language development", "mother-child relationship", "father-child relationship" and "the importance of the communication factors in parent-child relationship" are the remarkable titles of the study results. In this respect it is seen that games positively effect the parent-child relationship and they play a facilitating role on children when it comes to expressing their feelings and thoughts. The effects of cultural differences on child's communication skills and the effects of parents' attitude towards child on child's psychosocial development and language development are attracts a great deal of attention. Besides, it is ascertained that conservative parents, restrictive type of parenting, lack of love and neglecting the

family roles are the factors that negatively effect child's mental development and language development.

Key Words: Game, Communication, Parent-Child Relationship, Parent-Child-Game Relationship.

Giriş

Çocuk, pek çok davranışı, bilgi ve beceriyi, duygu ve düşüncelerini ifade etmeyi, ebeveyn ve akranlarıyla iletişim kurmayı; büyük ölçüde oyun sayesinde öğrenmektedir. M.Ö'den bu yana, filozoflar ve pedagoglar tarafından, oyun oynamanın çocuğun fiziksel ve dil gelişimlerini olumlu yönde etkilediğine dikkat çekilmiş; ebeveyn-çocuk arasında iletişim kurmayı kolaylaştırdığı vurgulanmıştır. Örneğin Platon (M.Ö.427-347), oyunun çocuğun fiziksel gelişimine ve psikolojisine olumlu katkıda bulunduğunu belirtmiş, ebeveynleri ve akranları ile iletişimini güçlendirdiğini vurgulamıştır (Koçyiğit, Tuğluk ve Kök, 2007, s. 328).

0-6 yaş okul öncesi dönemi, çocuğun kişiliğinin şekillendiği, dil ve davranış gelişiminin önemli ölçüde tamamlandığı dönemdir. Bu dönemde oyun, çocuğun zihinsel ve dil gelişiminde önemli rol oynar ve çocuğa ebeveynleri ile iletişim kurmayı, karar vermeyi, itiraz etmeyi; kısaca kendini ifade edebilmeyi öğretir. Bu nedenle oyun kavramı, çocuk ve ebeveyn arasındaki sağlıklı iletişimin en önemli aktörüdür.

Okul öncesi döneme dair farklı kuramların ortak noktaları, bu dönemin çocukların geleceği konusundaki önemidir. Öngider'e göre; çocukların zihinsel ve dil gelişimi konusunda, anne babanın rolü oldukça önemlidir. Okul öncesi dönemdeki çocukların, anne-babaları ile olan iletişimi, sahip oldukları aile yaşantısı, anne-babaların çocuklara yönelik tutum ve davranışları, çocukların kişilik gelişimi açısından da önemli bir temel olarak görülmektedir. Yaşları küçük olan çocukların daha çok duygusal ihtiyaçlarının olması nedeniyle; okul öncesi eğitimde çocuklarla kurulan iletişimde uyumun sağlanması ve iletişime gereken özenin gösterilmesi, çocuğun dil gelişimini olumlu yönde etkilemektedir (2013, s.436-437).

Ebeveynlerin çocukları ile yaptıkları oyun aktiviteleri, ebeveynler tarafından çocuğa kazandırılması hedeflenen davranış kalıplarının çocuğa iletilmesinde ve ebeveynlerin çocukları ile iletişim kurmalarının kolaylaşmasında temel rol oynayan araçlardır. Oyuncaklar da çocukların dil gelişimini olumlu yönde etkileyen, çevreleriyle kurdukları iletişimi güçlendirmeye yardımcı olan önemli materyallerdir (Koçyiğit, Tuğluk ve Kök, 2007, s. 325).

Durualp ve Aral, 2008-2009 eğitim öğretim yılının ilk yarısında, Çankırı il merkezinde yer alan, Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı ilköğretim okullarının bünyesindeki ana sınıflarına devam eden, 6 yaş grubundaki 96 çocuk ile nicel araştırma yöntemi kullanarak yaptıkları çalışmalarında; oyun oynamanın, çocukların iletişim ve empati becerilerini geliştirdiği sonucuna ulaşmışlardır (2010, s.162-168).

Ebeveynlerin çocukları ile yaptıkları çeşitli oyun aktiviteleri, çocukların seri üretim oyuncakların yanı sıra kum, kil, su gibi doğal materyalleri de oyun malzemesi olarak kullanmaları; çocukların fiziksel ve zihinsel gelişimlerini olumlu yönde etkilemektedir. Ebeveynlerin çocukları ile oyun oynamaları; çocukların dil gelişimine yardımcı olarak çevreleri ile iletişim kurmalarını kolaylaştırmaktadır (Koçyiğit, Tuğluk ve Kök, 2007, s. 326).

Yöntem

Nitel araştırma yöntemi kullanılarak gerçekteştirilen bu çalışmada, doküman incelemesi yapılmıştır. Doküman incelemesinde, dokümanların tarafsız ve objektif olmalarına dikkat edilmiş; bu nedenle, araştırılan konuya dair farklı yaklaşımlar incelenmiştir. Farklı yazarların görüşlerine yer verilmiş olup, konuya ilişkin detaylı bir inceleme gerçekteştirilmiştir (İslamoğlu ve Alniaçık, 2016, s. 216).

Bu çalışmada, 2002-2019 yıllarını kapsayan, ebeveyn ve çocuk iletişiminde oyunun önemine ve etkilerine değinen araştırmaların doküman incelemesi yapılmıştır. Yapılan araştırmalar, "Google Akademik" veri tabanında, "anne-baba ve çocuk iletişimi", "ebeveyn-çocuk-oyun ilişkisi" anahtar kelimeleri kullanılarak taranmış ve nitel

ve/veya nicel araştırma yöntemlerinin kullanıldığı 35 çalışmaya ulaşılmıştır. Oyun ve oyuncakların, çocukların iletişim kurarken kullandıkları araçlar olmaları sebebiyle; ebeveynlerin, çocuklarının oyun arkadaşı olmalarının, çocuklarıyla aralarındaki ilişkiyi güçlendirdiği ve iletişimlerdeki verimliliği artırdığı tespit edilmiştir.

Bulgular

Literatür incelemesi sonucunda ulaşılan 35 araştırma makalesi çalışmaya dâhil edilmiştir. Bu araştırmanın sonucunda; ebeveyn-çocuk iletişimine, ebeveyn-çocuk iletişiminde oyunun ve oyuncakların önemine ve oyunun, çocuğun iletişim becerilerine katkısına dair elde edilen verilere, bulgular bölümünde yer verilmiştir.

Bu araştırma için incelenen 35 makaleden; 13'ü doküman incelemesi, 10'u nitel araştırma, 10'u nicel araştırma ve 2'si hem nitel hem nicel araştırma olup; 27'si anne-baba ve çocuk iletişimini, 6'sı anne-çocuk iletişimini, 2'si baba çocuk iletişimini ele almaktadır. Bu kapsamda; Tuğrul (2002), Egemen, Yılmaz ve Akil (2004), Koçyiğit, Tuğluk ve Kök (2007), Sormaz ve Yüksel (2012), Kaytez ve Durualp (2014), Özkaya (2015), Bayraktaroğlu ve Büke (2015), Gençer ve Aksoy (2016) ve Ummanel (2017), doküman incelemesi yöntemiyle, oyun ekseninde ebeveyn-çocuk iletişimini; Özmen (2005), Koçyiğit ve Baydilek (2015), Sarı, Biçer ve Kasım (2017), Dilci ve Arslan (2017) ve Ogelman ve diğerleri (2019), nitel araştırma yöntemiyle, oyun ekseninde ebeveyn-çocuk iletişimini; Konur (2007), Işıkoğlu ve İvrendi (2008), Ulutaş ve Şimşek (2014), Koçyiğit, Sezer ve Yılmaz (2015), Alp (2016), Boz, Uludağ ve Tokuç (2017) ve Koçkaya ve Siyez (2017), nicel araştırma yöntemiyle, oyun ekseninde ebeveyn-çocuk iletişimini; Akgün ve Yeşilyaprak (2011), Özdemir ve Ramazan (2012), Keski ve Aykaç (2014) ve Özyürek ve Gürleyik (2016), nitel araştırma yöntemiyle, oyun ekseninde anne-çocuk iletişimini; Akgün ve Yeşilyaprak (2010), hem nitel hem nicel araştırma yöntemiyle, oyun ekseninde anne-çocuk iletişimini, Aksoy ve Baran (2017), nitel ve nicel araştırma yöntemlerinin birlikte kullanıldığı karma desenlerden; açıklayıcı (açıklayıcı) sıralı desenle, oyun

ekseninde anne-çocuk iletişimini; Kuzucu (2011), doküman incelemesi yöntemiyle, oyun ekseninde baba-çocuk iletişimini, Türkoğlu, Çeliköz ve Uslu (2013), nitel araştırma yöntemiyle, oyun ekseninde baba-çocuk iletişimini; Öngider (2013), Şanlı ve Öztürk (2015) ve Tayan ve diğerleri (2019), doküman incelemesi yöntemiyle, ebeveyn-çocuk iletişimini; Göktaş (2015), Bedge ve Özyürek (2016) ve Bolat (2018), nicel araştırma yöntemiyle, ebeveyn-çocuk iletişimini incelemişlerdir. Söz konusu araştırmalar incelendiğinde;

Tuğrul, çocukların öğrenmesini kolaylaştıran olgulara yönelik, doküman incelemesi yöntemi ile gerçekleştirdiği çalışmasında; çocukların, duygu ve düşüncelerini farklı yollarla ifade edebilme becerilerini, erken çocukluk yıllarında, özellikle oyun ve oyuncaklar aracılığıyla kazandıkları sonucuna ulaşmış; ebeveyn ve çocuk arasındaki iletişimde, yaratıcılık ve verimlilik kavramlarının önemli olduğunu belirtmiştir (2002, s.142-146).

Egemen, Yılmaz ve Akil, doküman incelemesi yaparak gerçekleştirdikleri çalışmalarında; ebeveynlerin çocuklarının oyun arkadaşları olmalarının, çocukların dil gelişimine olumlu katkı sağladığı ve ebeveynler ile çocuklar arasındaki diyalogu güçlendirdiği sonucuna ulaşmışlardır (2004, s. 39-42).

Özmen, dokuz yaşında ve sınırlı alıcı dil becerisine sahip, ifade edici dil becerisi ve söz öncesi iletişim davranışları ebeveynleri ve çevresiyle iletişimi sürdürmek için yeterli olmayan otistik bir erkek çocuk ile iki ay boyunca, 15 dakikalık oturumlar şeklinde, üst üste 4 oturum yaparak gerçekleştirdiği çalışmasında; söz öncesi iletişim davranışlarının ve alıcı dil anlam becerilerinin gelişmesinde, “Çevrenin Yapılandırılmasına Dayalı Dil Öğretim Yöntemi”nin oyun temelli uygulanmasının etkili olduğu sonucuna ulaşmıştır (2005, s. 18, 24-25).

Koçyiğit, Tuğluk ve Kök çalışmalarında; değişen ve hızla gelişen dünyada çocuğun yerini ve erken çocukluk eğitimi ile eşdeğer olarak anılan oyun etkinliklerinin önemini, doküman incelemesi yöntemiyle araştırmışlar ve ebeveyn-çocuk-oyun ilişkisinde oyunun, çocuğun

olumsuz duygularından kurtulmasına yardımcı olduğu ve anne babası ile iletişimine olumlu yönde etki ettiği sonucuna ulaşmışlardır (2007, s. 336).

Konur'un, Kastamonu ilinin İnebolu ilçesinde bulunan anaokullarındaki, 30'u kız ve 30'u erkek olmak üzere toplam 60 adet okul öncesi dönem çocuğunun anne ve babalarıyla, nicel yöntem kullanarak gerçekleştirdiği araştırmasında; oyun ve oyuncağın, çocuğun girişken olma, problem çözme, yaratıcılık gibi yönlerini geliştirmesinin yanı sıra; ebeveynleri ve akranları ile iletişim kurmasını da kolaylaştırdığı sonucuna ulaşmıştır (2007, s. 88-95).

Işıkoğlu ve İvrendi, Denizli ili merkezindeki anaokullarında çocuğu olan 331 anne ve baba ile nicel araştırma yöntemi (anket) kullanarak gerçekleştirdikleri çalışmalarında; anne ve babaların, çocuklarının oyunlarına eşlik edip etmediklerini incelemişlerdir. Araştırmada, eğitim seviyesi yüksek ebeveynlerin, çocuklarının oyun oynamalarını destekledikleri ve onlarla oyuna katıldıkları; bu durumun da ebeveyn çocuk iletişimini olumlu yönde etkilediği görülmüştür (2008, s. 47, 55-56).

Akgün ve Yeşilyaprak çalışmalarını, Ankara ilinde ikamet eden üst sosyo ekonomik düzeydeki 27 anne ile gerçekleştirmişlerdir. Araştırma kapsamında, "Anne Çocuk İlişkisini Oyunla Geliştirme Eğitim Programı" etkinliği düzenlenmiş ve bu etkinliğin, anne-çocuk iletişimine olan etkisi incelenmiştir. Araştırmada, nitel ve nicel veriler eş zamanlı toplanmış olup, veri toplama aracı olarak; Çocuk Ana-baba İlişki Ölçeği (ÇAIÖ) ve Odak Grup Görüşmesi kullanılmıştır. Araştırma sonucunda; oyunun, anne-çocuk iletişimini olumlu yönde etkilediği sonucuna varılmıştır (2010, s. 129-132-142).

Kuzucu, doküman incelemesi kullanarak yaptığı araştırmasında; babanın çocuğuyla oyun oynamasının, aralarındaki iletişime olan katkısını incelemiş ve babanın çocuğuyla oyun oynayarak vakit geçirmesinin, baba-çocuk iletişimini olumlu yönde etkilediği sonucuna ulaşmıştır (2011, s. 79-82).

Akgün ve Yeşilyaprak araştırmalarını, 4-5 yaş aralığında çocuğu olan 18 annenin, çocukları ile oyun oynarken kullandıkları ifadelerin, anne çocuk iletişimine olan etkisini incelemek amacı ile nitel araştırma yöntemi kullanarak gerçekleştirmişlerdir. Araştırma sonucunda; annelerin oyun esnasında, çocuklarına sınır koymada sorun yaşadıkları ve çocuklarıyla iletişim kurarken öğretme kaygısı ile hareket ettikleri tespit edilmiştir (2011, s. 11-17).

Sormaz ve Yüksel'in doküman incelemesi tekniğiyle yaptıkları çalışmanın sonucuna göre; küreselleşmenin kültürel ve sosyal boyutu, bireyselleşen çocuk olgusunu ortaya çıkarmış; bu durumun da ebeveyn çocuk iletişimine ket vurduğu görülmüştür. Çocuğun oyun oynayarak büyümesinin ise; psikososyal gelişimine katkı sağlayacağı ve ebeveyn çocuk iletişimini güçlendireceği yargısına varılmıştır (2012, s. 1002).

Özdemir ve Ramazan, Samsun il merkezindeki devlete ait bağımsız bir anaokuluna devam eden 4-6 yaş aralığındaki 10 çocuk, bu yaş aralığında çocuğu olan 17 anne ve 11 okul öncesi öğretmen ile nitel araştırma yöntemi kullanarak gerçekleştirdikleri araştırma neticesinde; oyun ve oyuncakların, çocukların psikososyal gelişimlerine ve öğrenme düzeylerine olan katkılarının yanı sıra; dil becerilerini, ebeveynleri ve çevreleriyle olan iletişimlerini de olumlu yönde etkilediği sonucuna varmışlardır (2012, s. 3-11).

Türkoğlu, Çeliköz ve Uslu, Konya ilinde ikamet eden 3-6 yaş grubunda çocuğu olan, 30-40 yaş aralığındaki 12 baba ile nitel araştırma yöntemi kullanarak yaptıkları çalışmada; babaların çocukları ile oyun oynayarak geçirdikleri zamanın, haftada bir saatten az olduğu sonucuna varılmıştır. Baba ve çocuğun oyun oynayarak geçirdikleri nitelikli zamanın az olmasının ise; baba-çocuk iletişimini olumsuz yönde etkilediği belirtilmiştir (2013, s. 54-69).

Öngider, doküman incelemesi yöntemi ile yaptığı çalışmasında; anne-baba arasındaki iletişimin, anne-babanın çocuğa yönelik tutum ve davranışlarının, çocuğun ebeveynleri ve çevresi ile kurduğu iletişimi büyük ölçüde etkilediği sonucuna ulaşmıştır. Öngider, ebeveyn-çocuk

arasındaki iletişimin güçlenmesinin, çocuğun psikososyal ve dil gelişimini olumlu yönde etkilediğini belirtmiştir (2013, s. 436-437).

Kaytez ve Durualp, okul öncesi dönemde oyunla ilgili lisansüstü tezleri incelediklerinde; bu konu ile ilgili 1986-2013 yılları arasında yapılan akademik çalışmaların sayısının yeterli olmadığı sonucuna varmışlardır. Çalışmalar ışığında oyunun, çocukların psikososyal ve dil gelişimini, anne baba ve çocuk iletişimini olumlu yönde etkilediği tespit edilmiştir (2014, s. 117-118).

Keski ve Aykaç, Ankara ilinin Keçiören ilçesinde bulunan Hacı Mustafa Tarhan İlkokulu'nda çocukları olan 18 anne ile ebeveyn-çocuk arasındaki iletişim engellerinin ortaya çıkarılması amacıyla, odak grup görüşmesi tekniğiyle gerçekleştirdikleri çalışmalarında, çocuklarıyla oyun oynayan, empati ve etkin dinleme becerileri yüksek olan annelerin, çocukları ile iletişimlerinin güçlü olduğu sonucuna varmışlardır (2014, s. 121-140).

Ulutaş ve Şimşek, Ankara ilinin merkez ilçelerinde yaşayan 0-6 yaş grubunda çocuğu olan 210 ebeveyn ile genel tarama modeli kullanarak gerçekleştirdikleri araştırmalarında; oyun alanlarında yeteri kadar oyun materyalinin ve kum havuzunun olmadığını tespit etmişler ve çocukların yaratıcı taraflarının gelişmesi, yeni kavramlar öğrenerek ebeveynleri ve akranları ile etkili iletişim kurabilmeleri için oyun alanlarındaki materyallerin çeşitlendirilmesinin ve oyun alanlarına kum havuzu eklenmesinin yararlı olacağı sonucuna ulaşmışlardır (2014, s. 416-422).

Özkaya, filial terapi modeli ekseninde, oyun aktivitelerinin, ebeveyn ve çocuk arasındaki iletişimi nasıl etkilediğini araştırdığı derleme çalışmasında; oyunun, ebeveynin empatik dinleme ve yapılandırma, çocuğun ise hayali oyun oynama ve sınır çizme becerilerini geliştirdiği ve ebeveyn çocuk iletişimini olumlu yönde etkilediği sonucuna ulaşmıştır (2015, s. 216-219).

Göktaş, 4-5 yaş grubundan 128 çocuk ve bu çocukların ebeveynleri ile ön test, son test, izleme testi ve kontrol gruplu yarı deneysel model kullanarak yaptığı araştırmasında; çocukların sosyal becerileri ve ebeveyn

Gülriiz Akaroğlu-N. Dağ-S. Beserek-M. Selvi-Ş. Altıparmak

çocuk iletişimi arasındaki ilişkiyi incelemiş ve ebeveynlerin çocuklarının sosyal becerilerini geliştirmeye yönelik tutum ve davranışlarının, çocuklarıyla kurdukları iletişimi olumlu yönde etkilediği sonucuna ulaşmıştır (2015, s. 44-46).

Şanlı ve Öztürk, doküman incelemesi yöntemiyle yaptıkları çalışmalarında; farklı kültürlerden ebeveynlerin çocuk yetiştirme tutumlarının, çocuğun sosyal, duygusal ve bilişsel gelişimini ve ebeveyn-çocuk iletişimini nasıl etkilediğini araştırmışlar ve çocuğun psikososyal ve dil gelişimini ve ebeveynleri ile iletişimini, anne-babanın çocuğa yönelik otoriter tutumlarının olumsuz etkilediğini; Őekfatli ve ilgili anne-baba tutumlarının ise olumlu etkilediğini tespit etmişlerdir (2015, s. 240-244).

Koçyiğit, Sezer ve Yılmaz'ın, 2014-2015 eğitim öğretim yılında, Erzurum il merkezindeki okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 5-6 yaş grubundaki; 96'sı erkek, 132'si kız olmak üzere toplam 228 çocuk üzerine nicel araştırma tekniği kullanarak gerçekteştirdikleri araştırmada; çocukların oyun becerileri ile ebeveynleri ve çevreleriyle kurdukları iletişim düzeyi arasında pozitif, "Kızgınlık-Saldırđanlık" ve "Anksiyete-İçer dönüklük" halleri arasında negatif ilişki olduğu sonucuna ulaşmışlardır (2015, s. 209-211).

Koçyiğit ve Baydilek, 2013-2014 eğitim-öğretim yılında, Aydın ilinin merkez ilçesinde yer alan Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı bağımsız anaokullarında eğitim gören, 6 yaş grubundan 13 çocuk ile nitel araştırma yöntemi kullanarak gerçekteştirdikleri araştırmalarında; oyun etkinliklerinin, çocukların yardım isteme, yardım etme, sıra bekleme, ebeveynleri ve akranları ile iletişim kurma becerilerine katkı sağladığı sonucuna varmışlardır (2015, s. 5-19).

Bayraktaroğlu ve Büke, doküman incelemesi yöntemiyle, Fenerbahçe-Pendik arasındaki çocuk oyun parkları üzerine yaptıkları araştırmada; çocukların, farklı yaş grupları ile oyun oynarken farklı beceriler geliştirdiği ve oyun alanlarının ebeveyn-çocuk iletişimini geliştirmede etkili olduğu fakat mevcut oyun alanlarında, geleneksel oyun

ekipmanlarının yanında; kum, su, bitkisel alanlar gibi doğal materyallerin de bulunması gerektiği sonucuna varmışlardır (2015, s. 575-581).

Özyürek ve Gürleyik, nitel araştırma yöntemi kullanarak, 4-6 yaş grubunda çocuğu olan 27 anne ile gerçekleştirdikleri araştırmalarında; okul öncesi dönemdeki 4-6 yaş grubu çocuklarının, öncelikle anne ve babaları ile oyun oynamayı tercih ettiklerini belirtmişler; çocuklarıyla oyun oynayarak nitelikli vakit geçiren ebeveynlerin, bu sayede çocukları ile sağlıklı iletişim kurabildikleri sonucuna ulaşmışlardır (2016, s. 1283-1289).

Gençer ve Aksoy, doküman incelemesi yöntemi ile yaptıkları çalışmalarında; "Theraplay Oyun Terapisi" kapsamında oyunun, ebeveyn çocuk iletişimini olumlu yönde etkilediği ve çocuğun çevresine uyum sağlamasına yardımcı olduğu sonucuna varmışlardır (2016, s. 244-252).

Alp, Aydın ilinin Millî Eğitim Bakanlığına bağlı bir anaokulunda, 4-6 yaş aralığındaki sosyal kaygı düzeyleri yüksek 15 kız ve 15 erkek çocuk ile deneysel nitelikli bir araştırma gerçekleştirmiştir. Araştırma sonucuna göre; oyun etkinlikleri programı uygulanan çocukların, oyun sayesinde; ebeveyn ve arkadaşları ile olan iletişimlerinin güçlendiği ve yüksek kaygı düzeylerinde azalma olduğu görülmüştür (2016, s. 309-319).

Bedge ve Özyürek'in, Karabük ilinin Safranbolu ilçesindeki resmî okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 5-6 yaş grubundaki 60 kız ve 60 erkek çocuk olmak üzere toplam 120 çocuk, bu çocukların ebeveynleri ve öğretmenleri ile nicel araştırma yöntemi kullanarak yaptıkları çalışmada; okul öncesi dönem çocuklarının, ebeveynleri ve öğretmenleri ile olan etkileşimlerinin, çocukların içinde yaşadıkları sosyal dünyaya uyum göstermelerinde, hem ebeveynleri hem de çevreleriyle iletişim kurmalarında belirleyici olduğunu tespit etmişlerdir (2016, s. 204-224).

Aksoy ve Baran, Tokat ilinde ikamet eden, 76 anne ile nitel ve nicel yöntemlerin birlikte yer aldığı karma desenlerden, açılımlayıcı sıralı deseni kullanarak, annelerin cinsiyet rollerine ilişkin (feminen, maskülen veya androjen olma) özellikleri ile çocukların oynadıkları oyun türleri ve oyuncak tercihleri arasındaki ilişkinin, anne-çocuk iletişimine olan

etkisinin incelenmesi amacıyla yaptıkları araştırmaya göre; ebeveynlerin eşitlikçi ve çağdaş bir yaklaşımı benimsemesi; çocuğun kalıp yargılardan uzak, sağlıklı bir bakış açısına sahip olmasını sağlayarak, ebeveyn-çocuk iletişiminin daha sağlıklı bir zemin üzerine inşa edilmesini sağlayacaktır (2017, s. 105-108-121).

Boz, Uludağ ve Tokuç, Ankara ilinin Çankaya ve Etimesgut ilçelerinde, 2016-2017 eğitim öğretim yılında, Millî Eğitim Bakanlığına bağlı, bağımsız anaokullarına devam eden, 60-72 aylık, 58 çocuk üzerine nicel araştırma yöntemi ile deneysel desen tekniği kullanarak yaptıkları araştırmalarında; çocuğun, oyun sayesinde kendini ifade edebilme, haklarını savunma, çevresine uyum sağlama, empati kurma becerilerini kazandığı ve ebeveynleri ile iletişim kurmasının kolaylaştığı sonucuna varmışlardır (2017, s. 137-152-153).

Koçkaya ve Siyez, Denizli ilinin Sarayköy Merkez Mükerrer Tokat Anaokulu'na devam eden, 6 yaş grubundan 1 çekingen öğrenci ile tek denekli desenlerden AB (başlama düzeyi belirlenmiş ve deneysel işlem uygulanmış) deneysel deseni kullanarak yaptıkları çalışmalarında; çocuğun, oyun aktiviteleri sayesinde anne-babası ve arkadaşları ile iletişimindeki çekingen davranışlarının azaldığı, iletişim becerilerinin güçlendiği ve empatik davranışlar sergilemeye başladığı sonucuna varmışlardır (2017, s. 32).

Sarı, Biçer ve Kasım, yarı-deneysel araştırma yöntemi kullanarak, dil gelişiminde yetersizlik gözlenen 4 çocuğun, oyun ile ilişkisini ve bu ilişkinin, çocuk ve anne-baba iletişimini nasıl etkilediğini inceledikleri araştırmalarına göre; anne-babaların çocukları ile oyun oynayarak geçirdikleri zaman diliminin artmasının, çocuğun dil gelişiminin ve anne babasıyla iletişiminin artmasını da sağladığı görülmüştür (2017, s. 973-976).

Dilci ve Arslan, Sivas ilinde yaşayan 20-52 yaş aralığındaki, 26 ebeveyn ile nitel araştırma yöntemi kullanarak gerçekleştirdikleri araştırmalarında; oyuncakların ve oyun aktivitelerinin çocukların fiziksel, duygusal ve bilişsel gelişimlerine, etkili sosyal ilişki kurmalarına katkı

sağladığı ve anne-babaları ile iletişim kurma becerilerini geliştirdiği sonucuna varmışlardır (2017, s. 35).

Ummanel'in, nitel araştırma yöntemi kullanarak, doküman analizi ile gerçekleştirdiği araştırmasına göre; çocukların anne-babası ve akranları ile oyun oynamasının iletişim becerilerinin gelişmesine katkı sağladığı, problem çözme, empati kurma, yardımlaşma gibi becerilerinin gelişmesine yardımcı olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Bununla birlikte araştırma kapsamında; kum ile oyun oynamanın, çocukların problem çözme, duygularını kontrol etme gibi becerilerini geliştirdiğini; çocukların hem ebeveynleri hem de çevreleri ile kurdukları iletişimi olumlu yönde etkilediği görülmüştür (2017, s. 1558-1559).

Bolat, Mersin ilinin Yenişehir ve Mezitli ilçelerinde bulunan ve okul öncesi eğitimine devam etmekte olan 4-6 yaş arası, 122 çocuk ve ebeveynleriyle nicel yöntem kullanarak gerçekleştirdiği araştırmasında; ebeveynlerin, çocuk yetiştirme konusundaki tutumlarının, çocuklarının sosyal gelişimlerine ve iletişim becerilerine olan etkisini incelemiş ve empatik tutum sergileyen ebeveynlerin, çocukları ile daha etkin iletişim kurduklarını tespit etmiştir (2018, s. 34-36).

Tayan ve diğerleri, ebeveyn ve çocuk ilişkisine yönelik, 2003 ve 2017 yılları arasında yazılmış olan 50 makaleyi, betimsel istatistik temelli yöntem kullanarak incelemişler ve 2003 ve 2017 yılları arasında, ebeveyn-çocuk iletişime dair yapılan çalışmaların az olduğunu ancak son iki yılda bu konuya dair çalışmaların arttığını gözlemlemişlerdir (2019, s.1).

Ogelman ve diğerlerinin, Türkiye'nin Denizli ilinin Merkez Efendi ve Pamukkale ilçelerinde, 5 yaş grubundan okul öncesi eğitimine devam eden 28'i kız, 22'si erkek olmak üzere toplam 50 çocuk ve bu çocukların ebeveynleri (50 anne ve 50 baba) ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin Lefkoşa ilçesinde okul öncesi eğitimine devam eden 5 yaş grubundan 21'i kız, 14'ü erkek olmak üzere toplam 35 çocuk ve onların ebeveynleri (35 anne ve 35 baba) ile nitel araştırma yöntemi kullanarak gerçekleştirdikleri araştırmalarında; çocukların ebeveynleri ile oynadıkları oyunlar, sevdikleri oyuncaklar, oyun oynama sıklığı gibi konularda, katılımcılardan

alınan cevapların benzerlik gösterdiği, oyun ve oyuncakların, çocuklar ile ebeveynleri arasında birer iletişim aracı oldukları sonucuna ulaşmışlardır (2019, s. 65-83).

Tartışma ve Sonuç

Google Akademikte yapılan tarama neticesinde; 13'ü doküman incelemesi, 10'u nitel araştırma, 10'u nicel araştırma ve 2'si hem nitel hem nicel araştırma olmak üzere konuyla ilişkili 35 makaleye ulaşılmıştır. Bu makalelerden 27'si anne-baba ve çocuk iletişimini, 6'sı anne-çocuk iletişimini, 2'si baba-çocuk iletişimini kapsamaktadır. Ebeveyn-çocuk iletişiminde oyunun rolü üzerine yapılan bu çalışmada incelenen 35 çalışmanın; 30'u konuya ilişkin olumlu sonuçlardan söz ederken; 5'i olumsuz sonuçlardan söz etmektedir.

Bu çalışmalar ekseninde;

Aile kavramı kadar köklü bir geçmişı olan oyun kavramı, ebeveyn ve çocuk arasındaki iletişimin önemli aktörlerinden biridir. Ebeveyn-çocuk ve oyun arasındaki bu ilişki zamana, kültüre ve anne-babaların tutum ve davranışlarına göre değişiklik göstermektedir (Şanlı ve Öztürk, 2015, s. 240). Ebeveynlerin tutucu davranışları ve kalıp yargılar içeren ifadeleri, çocukları ile olan iletişimlerini olumsuz yönde etkilerken; demokrat ve özgürlükçü davranışlarının ise çocukları ile iletişimlerini olumlu yönde etkilediği görülmüştür (Şanlı ve Öztürk, 2015, s. 243).

Bu çalışma neticesinde dikkat çeken bir diğer olgu; çocuğun sağlıklı gelişiminde, baba-çocuk arasındaki iletişimin rolüdür. Öyle ki; değişen ve hızla gelişen yeni dünya sisteminde, kadının çalışma hayatına girmesi ve ekonomik güç elde etmesi; aile içindeki geleneksel rollerin değişimine neden olmuş ve bu durum, baba-çocuk arasındaki iletişimi geliştirmiştir (Kuzucu, 2011, s. 79).

Ebeveynlerin çocukları ile oyun oynamalarının; çocukların fiziksel ve zihinsel gelişimlerini, iletişim ve empati becerilerini güçlendirdiği görülmüştür (Cinel, 2006, s. 149). Oyun ve oyuncakların, çocukların zihin ve dil gelişimlerini olumlu yönde etkileyerek, duygu ve düşüncelerini

rahatlıkla ifade edebilmelerini sağladıkları; yaratıcılık, problem çözme, çevrelerine uyum sağlayarak sosyalleşme gibi becerilerini geliştirdikleri görülmüş; kaygı düzeyi yüksek, çekingen tavırlar sergileyen çocukların, oyun aktiviteleri sayesinde kaygı düzeylerinin azaldığı, daha girişken oldukları ve iletişim becerilerinin güçlendiği tespit edilmiştir. Anne-babaların, çocuklarına yönelik tutucu, kısıtlayıcı ve cinsiyetçi yaklaşımları, ebeveyn-çocuk iletişimini olumsuz yönde etkilerken; empatik, eşitlikçi, demokrat ve özgürlükçü tutum ve davranışlarının ise olumlu yönde etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Bu anlamda; ebeveynlerin eğitim düzeyleri yükseldikçe, çocukları ile oyun oynayarak geçirdikleri nitelikli zamanın da arttığı görülmüştür. Çocuklarının oyun arkadaşı olarak, rutin etkinlikler dışında da çocukları ile vakit geçiren anne-babaların, çocuklarıyla iletişimlerinin daha güçlü olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Annelerin çocuklarıyla oyun oynarken, sınır koyma konusunda zaman zaman sıkıntı yaşadıkları ve daha çok öğretme kaygısı içinde oldukları tespit edilmiştir. Oyun alanlarında, geleneksel oyun ekipmanlarının yanında; kum, su, yeşil alan gibi doğal materyallerin de bulunması gerektiği ve bu materyallerin, çocukların yeni kavramlar öğrenmelerine katkı sağlayarak ebeveynleri ve çevreleriyle iletişimlerini geliştireceği sonucuna ulaşılmıştır. Baba-çocuk iletişimi üzerine yapılan araştırmaların oldukça az olduğu gözlenmiş; çocuğun babasıyla iletişiminin gelişmesinde ve sağlıklı bir birey olarak yetişmesinde; babasıyla oyun oynamasının, çizim, boyama, yap boz gibi çeşitli etkinlikler yapmasının, sohbet etmesinin oldukça önemli olduğu görülmüştür. Babanın çocuğuyla nitelikli vakit geçirmesi; baba-çocuk arasındaki diyalogu güçlendirerek çocuğun hem dil gelişimini hem de sosyal becerilerini olumlu yönde etkilemektedir. Bu bağlamda; çocuklara yönelik bütün etkinliklerin oyunlaştırılarak yapılmasının; çocuğun dil gelişimine, anne-babası ve çevresi ile olan iletişimine önemli katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Etkin dinlememe, empatik olmama, yetersiz bilgi, ilgisiz ve tutarsız davranışlar, dil ve anlatım güçlükleri, algılama farklılıkları, yetersiz kanal kullanımı gibi anne-baba ve çocuk arasındaki iletişime ket vuran faktörlerin giderilmesi için gereken çabanın hem anne-

Gülriiz Akaroğlu-N. Dağ-S. Beserek-M. Selvi-Ş. Altıparmak

babalar hem de eğitim kurumları tarafından gösterilmesi oldukça önemlidir.

Bu çalışmadan elde edilen veriler doğrultusunda;

- Ebeveyn-ocuk iletişiminde çocuğun zihinsel ve dil gelişiminin oyunla desteklenmesi
- Bu alanda yapılan araştırmaların kısıtlı olması nedeniyle; yeni akademik çalışmalar ile literatürün zenginleştirilmesi
- Baba-ocuk iletişiminde oyunun önemine yönelik çalışmaların artırılması
- Oyunun ocuk üzerindeki olumlu etkilerinin ve ebeveyn-ocuk iletişimindeki öneminin medya aracılığıyla topluma aktarılması
- Ebeveyn-ocuk iletişimine dair eğitici ve öğretici programların yaygınlaştırılması önerilmektedir.

Kaynakça

AKDENİZ YOLA, Ö., bk. OGELMAN, H. G.

AKGÜN, E.-N. Yeşilyaprak, “Anne ocuk İlişisini Oyunla Geliştirme Eğitim Programının Etkililiği”, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, XLIII/2 (2010), s. 123-147.

AKGÜN, E.-B. Yeşilyaprak, “Anne ocuk Oyun Etkileşiminde Niteliksel Boyut: Annelerin Sözel İfadelerinin Değerlendirilmesi”, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, S. 40 (2011), s. 11-21.

AKİL, İ, bk. EGEMEN, A.

AKSOY, A. B.-A. Akar Gencer, “Anne ocuk Etkileşiminde Farklı Bir Yaklaşım: Theraplay Oyun Terapisi”, *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, VIII/3 (2016), s. 244-254.

AKSOY, P.-G. Baran, “Annelerin Cinsiyet Rollerine İlişkin Özellikleri ile ocukların Oyuncak Tercihleri ve Oynadıkları Oyun Türleri Arasındaki İlişi Üzerine Bir alışma”, *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, V/1 (2017), s. 102-135.

ALNIAÇIK, Ü., bk. İSLAMOĞLU, A. H.

- ALP, H., “İşbirlikli Öğrenme Yöntemi ve Oyun Etkinliklerinin Okul Öncesi Dönemdeki Çocukların Sosyal Kaygı Düzeylerine Etkisi”, *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, V/1 (2016), s. 309-322.
- ARAL, N., bk. DURUALP, E.
- ARSLAN, A., bk. DİLCİ, T.
- AYKAÇ, M., bk. KESKİ, Y.
- AYTAÇ, P., bk. OGELMAN, H. G.
- BARAN, G., bk. AKSOY, P.
- BAŞARA BAYDİLEK, N., bk. KOÇYİĞİT, S.
- BAYRAKTAROĞLU, B.-A. Büke, “Çocuk Oyun Alanlarının Evrensellik Ölçütleri Açısından İncelenmesi: Fenerbahçe-Pendik Sahil Şeridi Örneği”, *Süleyman Demirel Üniversitesi Mühendislik Bilimleri ve Tasarım Dergisi*, III/3 (2015), s. 575-582.
- BEGDE, Z.-A. Özyürek, “Öğretmen ve Anne Baba Tutumlarının Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Problem Çözme Becerilerine Etkisi”, *Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, V/1 (2016), s. 204-232.
- BİÇER, Elif, bk. TAYMAZ SARI, Oktay.
- BOLAT, E. Y., “Anne Baba Tutumlarının Çocukların Sosyal Becerileri Üzerindeki Etkisi”, *Uluslararası Çocuk Edebiyatı ve Eğitim Araştırmaları Dergisi*, II/2 (2018), s. 32-38.
- BOZ, M.-G. Uludağ- H. Tokuç, “Aile Katılımlı Sosyal Beceri Oyunlarının Okul Öncesi Dönemdeki Çocukların Sosyal Becerilerine Etkisi”, *Gefad/Gudgef*, XXXVIII/1 (2018), s. 137-158.
- BÜKE, A., bk. BAYRAKTAROĞLU, B.
- CİNEL, N., “Farklı Sosyo Ekonomik Düzeydeki 3-6 Yaş Grubu Çocuğu Olan Anne Babaların Oyuncak ve Oyun Materyalleri Hakkındaki Görüşlerinin ve Bu Yaş Grubu Çocukların Sahip Oldukları Oyuncak ve Oyun Materyallerinin İncelenmesi”, (Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Anabilim Dalı Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara 2006.
- ÇELİKÖZ, N., bk. TÜRKOĞLU, B.

Gülriiz Akaroğlu-N. Dağ-S. Beserek-M. Selvi-Ş. Altıparmak

DİLCİ, T.-A. Arslan, “Çocuk Oyunlarının Çocukların Gelişim Alanlarına Yönelik Etkilerinin Günümüz Bağlamında İncelenmesi (Sivas İli Örnekleme)”, *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, XXVIII/1 (2018), s. 47-59.

DURUALP, E.-N. Aral, “Altı Yaşındaki Çocukların Sosyal Becerilerine Oyun Temelli Sosyal Beceri Eğitiminin Etkisinin İncelenmesi”, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, S. 39 (2010), s. 160-172.

DURUALP, E., bk. KAYTEZ, N.

EGEMEN, A.-Ö. Yılmaz-İ. Akil, “Oyun, Oyuncak ve Çocuk”, *ADÜ Tıp Fakültesi Dergisi*, V/2 (2004), s. 39-42.

ERDENTUĞ, F. G., bk. OGELMAN, H. G.

EROL, A., bk. OGELMAN, H. G.

GEDİK, S. D., bk. TAYAN, E.

GENCER AKAR, A., bk. AKSOY, A. B.

GÖKTAŞ, İ. “Aile Katılımı ve Sosyal Beceri Eğitimi Programlarının Tek Başına ve Birlikte 4-5 Yaş Çocuklarının Sosyal Becerileri ve Anne-Çocuk İlişkileri Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi”, (Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı Okul Öncesi Eğitim Bilim Dalı Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Denizli 2017.

GÜRLEYİK, A. Ö., “Anne Babaların Okul Öncesi Dönem Çocukları ile Etkileşimde Oyunun Yeri”, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, IX/42 (2016), s. 1283-1289.

GÜZEL-ÖZMEN, R., “Otistik Bir Çocuğa Dil Öğretimi”, *Eğitim ve Bilim*, 18-XXX/128 (2005), s. 18- 27.

İSLAMOĞLU, A. H.-Ü. Alnıaçık, *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri*, Beta Yayınevi, İstanbul 2016.

İVRENDİ, N. I., “Anne ve Babaların Oyuna Katılımı”, *Pamukkale üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, II/24 (2008), s. 47-57.

KASIM, Dilek, bk. TAYMAZ SARI, Oktay.

KAYTEZ, N.-E. Durualp, “Türkiye’de Okul Öncesinde Oyun İle İlgili Yapılan Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi”, *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, S. 2 (2014), s. 110-122.

KESKİ, Y.-M. Aykaç, “İletişim Engellerinin Aile İçi İletişime Etkisini İncelemede Yaratıcı Drama Yönteminin Kullanımına İlişkin Katılımcı Görüşleri”, *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, S. 3 (2014), s. 121-143.

KOÇKAYA, Selda-D. M. Siyez, “Okul Öncesi Çocuklarının Çekingenlik Davranışları Üzerine Oyun Terapisi Uygulamalarının Etkisi”, *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, IX/1 (2017), s. 31-44.

KOÇYİĞİT, S., N. Başara Baydilek, “Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Oyun Algılarının İncelenmesi”, *YYÜ Eğitim Fakültesi Dergisi*, XII/1 (2015), s. 1-26.

KOÇYİĞİT, S.-M. N. Tuğluk- M. Kök, “Çocuğun Gelişim Sürecinde Eğitsel Bir Etkinlik Olarak Oyun”, *Atatürk Üniversitesi Kâzım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, S. 16 (2007), s. 324-342.

KOÇYİĞİT, S.-T. Sezer-E. Yılmaz, “60-72 Aylık Çocukların Sosyal Yetkinlik ve Duygu Düzenleme Becerileri ile Oyun Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi”, *Hasan Âli Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*, XII/1 (2015), s. 287-300.

KONUR, H., “Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Oyunları ve Ailelerinin Bu Konudaki Tutumları”, *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, S. 13 (2007), s.88-97.

KONYALIOĞLU, A. C., bk. TAYAN, E.

KÖK, M., bk. KOÇYİĞİT, S.

KUZUCU, Y., “Değişen Babalık Rolü ve Çocuk Gelişimine Etkisi”, *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, IV/35 (2011), s. 79-91.

MORKOYUNLU, Z., bk. TAYAN, E.

OĞELMAN, H. G.-P. Aytaç-A. Erol-F. G. Erdentuğ-Ö. Akdeniz Yolaç-M. Güner Özbilenler, “Anne-Baba ve Çocuk Görüşleri Doğrultusunda Oyun”, *IAAOJ Sosyal Bilimler Dergisi*, V/2 (2019), s. 65-87.

ÖNGİDER, N., “Anne Baba ile Okul Öncesi Çocuk Arasındaki İlişki”, *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, V/4 (2013), s. 420-440.

Gülriiz Akaroğlu-N. Dağ-S. Beserek-M. Selvi-Ş. Altıparmak

ÖZBİLENLER, M. Güner, bk. OGELMAN, H. G.

ÖZDEMİR, A. A.-O. Ramazan, “Oyuncağa Çocuk, Anne ve Öğretmen Bakış Açısı”, *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, II/1 (2012), s. 1-16.

ÖZKAYA TORTARMIŞ, B., “Ebeveyn-Çocuk İlişkisi Üzerine Odaklanan Bir Oyun Terapisi Yaklaşımı: Filial Terapi”, *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, VII/2 (2015), s. 208-220.

ÖZTÜRK, C., bk. ŞANLI, D.

ÖZYÜREK, A., bk. BEGDE, Z.

RAMAZAN, O., bk. ÖZDEMİR, A. A.

SEZER, T., bk. KOÇYİĞİT, S.

SİYEZ, D. M., bk. KOÇKAYA, Selda.

SORMAZ, F.-H. Yüksel, “Değişen Çocukluk, Oyun ve Oyuncağın Endüstrileşmesi ve Tüketim Kültürü”, *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, XI/3 (2012), s. 985-1008.

SÖZBİLİR, M., bk. TAYAN, E.

ŞANLI, D.-C. Öztürk, “Anne Babaların Çocuk Yetiştirme Tutumları ve Tutumlar Üzerine Kültürün Etkisi”, *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi*, VIII/4 (2015), s. 240-246.

ŞİMSEK, I., bk. ULUTAŞ, İ.

TAYAN, E.-S. D. Gedik-Z. Morkoyunlu-M. Sözbilir-A. C. Konyalıoğlu, “Ebeveyn-Çocuk İlişkisi Konulu Makaleler: Tematik İçerik Analizi Çalışması”, *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, S. 20 (2019), s. 1-26.

TAYMAZ SARI, Oktay-Elif Biçer-Dilek Kasım, “Gelişimsel sorunları Olan Çocuklarda Oyun Temelli Ev ve Çocuk Merkezli Eğitim Programının Etkililiği Üzerine Çalışma”, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, XXXII/4 (2017), s. 960-981.

TOKUÇ, H., bk. BOZ, M.

TUĞLUK, M. N., bk. KOÇYİĞİT, S.

TUĞRUL, B., “Erken Çocukluk Döneminde Öğrenmeyi ve Öğretimi Kolaylaştıran Özellikler”, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, S. 22 (2002), s. 142-147.

TÜRKOĞLU, B.-N. Çeliköz-M. Uslu, “3-6 Yaş Aralığında Çocuğu Olan Babaların Nitelikli Zaman Algılarına Dair Görüşleri”, *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, II/2 (2013), s. 54-71.

ULUDAĞ, G., bk. BOZ, M.

ULUTAŞ, İ.-I. Şimşek, “Ebeveynlerin Çocuk Oyun Alanlarına İlişkin Görüşlerinin Belirlenmesi”, *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, S. 3 (2014), s. 413-424.

UMMANEL, A., “Kum ve Oyun Alanları Üzerine Bir İnceleme”, *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, XVII/3 (2017), s. 1539-1566.

USLU, M., bk. TÜRKOĞLU, B.

YEŞİLYAPRAK, B., bk. AKGÜN, E.

YEŞİLYAPRAK, N., bk. AKGÜN, E.

YILMAZ, E., bk. KOÇYİĞİT, S.

YILMAZ, Ö., bk. EGEMEN, A.

YÜKSEL, H., bk. SORMAZ, F.